

Nick Couldry i Andreas Hepp
The mediated construction of reality
Polity Press, 2016

Laura Pérez-Altable

En una societat en què tot és mediatitzat (Livingstone, 2009: 2), el concepte de mediatització assoleix un nou estadi: una fase de profunda mediatització (Couldry i Hepp, 2016: 215). Entendre com es construeix i en quines dimensions opera la societat moderna resulta bàsic per a les investigacions que tenen com a punt central la teoria social.

Cinquanta anys després que Peter Berger i Thomas Luckmann publicassin el llibre *The social construction of reality*, Nick Couldry i Andreas Hepp elaboren un treball exhaustiu sobre com construïm el nostre món social en aquesta època de profunda mediatització. Des d'aquest punt de partida, pensar la construcció de la realitat social a partir del concepte de comunicació resulta imprescindible per entendre els processos socials que tenen lloc avui en dia en les nostres societats. Aquest plantejament evoca una altra qüestió que resulta central i que és present al llarg de tot el llibre: el paper que exerceixen actualment els processos comunicatius en la construcció del món social. No es tracta d'un llibre tecnològicament determinista que basa la seva aproximació en l'assumpció que els nous mitjans digitals creen lògiques específiques de socialització. En aquest sentit, els autors van més enllà i superen el determinisme tecnològic afirmant que el que implica una profunda mediatització en la nostra societat és «un metaprocés que comporta, en tots els nivells de formació social, dinàmiques relacionades amb els mitjans que convergeixen, que entren en conflicte entre si i que troben diferents expressions en els diferents àmbits del nostre món social» (Couldry i Hepp, 2016: 215).

D'aquesta manera, la profunda mediatització de les nostres societats deriva de dues transformacions diferents que succeeixen al mateix temps: d'una banda, un ecosistema mediàtic que es troba en canvi constant, caracteritzat per una

diferenciació creixent, i de l'altra, la connectivitat, l'omnipresència, la innovació, la datificació (que els autors anomenen *the media manifold*) i la interdependència creixent de les relacions socials.

Per complir amb el seu objectiu, el llibre es divideix en tres parts. En la primera part els autors se centren a explicar com els processos comunicatius i, específicament, els processos comunicatius mediats contribueixen a la construcció del món social. En relació amb això, és important assenyalar que l'acció comunicativa és inherentment social, donat que necessàriament implica que hi hagi interacció. Així, el procés de mediació resulta central en la manera en què els individus gestionen la seva vida quotidiana. D'acord amb Nick Couldry i Andreas Hepp (2016: 33), aquest procés es duu a terme a partir de la doble articulació del procés de mediació, ja que aquest procés és entès d'acord amb els objectes materials que formen part de la nostra vida quotidiana i com a elements discursius plens de significats. És precisament aquesta doble articulació la que fa que els mitjans de comunicació no siguin neutrals quan operen dins del procés comunicatiu.

Couldry i Hepp fan un repàs de les diferents onades de mediatització que han tingut lloc al llarg de la història: la mecanització, que comença amb la invenció de la impremta; l'electrificació, que va suposar l'aparició de la possibilitat de poder reproduir, i, per últim, la digitalització, que està relacionada amb l'aparició dels ordinadors personals, Internet i els dispositius mòbils. Aquestes tres onades de mediatització són acumulatives, ja que l'aparició d'unes no ha suposat la desaparició de les anteriors, i han creat nous tipus d'interaccions que han anat emergint entre els éssers humans i, per tant, donant forma i transformant el món social. El procés pel qual s'han anat succeint aquestes onades de mediatització ha donat com a resultat l'etapa actual de mediatització profunda.

En aquest sentit, el concepte de món social fa referència a l'espai d'interrelacions que impliquen i inclouen uns actors. El concepte de figuracions que els autors recullen del treball del sociòleg Norbert Elias resulta útil per entendre la nostra relació amb i dins dels múltiples mitjans que tenim avui en dia. La importància del concepte de figuracions és que es basa en la comprensió de relacions de significats. D'acord amb els autors, podem veure exemples de figuracions en el debat que es pot generar amb l'intercanvi d'informació en plataformes com, per exemple, Twitter. En paraules de Couldry i Hepp, no podem entendre les dinàmiques d'aquests nous processos si no els considerem alguna cosa més que associacions d'elements heterogenis (com acoblaments o conjunts) i més que estructures de vincles entre els actors (xarxes). Les figuracions en les pràctiques en línia comprenen un conjunt obert d'espais d'interacció i d'interdependència en els quals estem submergits (Couldry i Hepp, 2016: 65). Aquestes dinàmiques generen unes estructures de socialització a l'espai en línia que són la principal característica de la tercera onada de mediatització, és a dir, de l'onada de digitalització.

En la segona part del llibre, Nick Couldry i Andreas Hepp exploren les dimensions en què intervé el nostre món social. El temps, l'espai i la nova dimensió de les dades són els tres àmbits en què opera la societat moderna. Tal com recullen els autors (Couldry i Hepp, 2016: 103), d'acord amb el sociòleg alemany Hartmut Rosa (2013), el temps desenvolupa un paper més important que l'espai en la formació de la societat moderna, ja que els aspectes relacionats amb l'espai en la vida quotidiana són fixos i inflexibles, mentre que la dimensió temporal és fluida. Per a Rosa, la dimensió temporal és una dimensió inherent de l'acció, específicament de l'acció comunicativa. Com a conseqüència, els processos comunicatius depenen de continus desplegaments de temps per a la seva promulgació, mentre que això no succeeix amb la dimensió espacial. En la tercera part del llibre, els autors se centren en el concepte d'agència dins el món social a partir de la construcció del jo i de les col·lectivitats, així com de l'emergència d'un ampli ordre social que té lloc sota les condicions de la mediatització profunda (Couldry i Hepp, 2016: 213).

Sens dubte, el llibre *The mediated construction of reality* és un treball que resulta necessari i pertinent per repensar la teoria social del món altament mediatitzat en què la profunda mediatització que estem vivint té cada cop més importància en la manera de construir les nostres societats.

Bibliografia

COULDRY, Nick; HEPP, Andreas. *The mediated construction of reality*. Cambridge: Polity Press, 2016.

LIVINGSTONE, Sonia. «On the mediation of everything». *Journal of Communication*, 59, 2 (2009), p. 1-18.

ROSA, Hartmut. *Social acceleration*. Nova York: Columbia University Press, 2013.

Dades de l'autora

Laura Pérez-Altale és investigadora i doctora en comunicació per la Universitat Pompeu Fabra. La seva tesi, titulada *Social movements and network analysis. The case of Tunisia digital activism before and during the Arab Spring (2010-2011)*, aborda els fluxos informatius a Twitter abans i durant la Primavera Àrab. Les seves línies de recerca són l'anàlisi de xarxes socials (*social networks analysis*, SNA), els moviments socials, els nous mitjans i la història dels mitjans de comunicació. Ha estat investigadora visitant a The Mitchell Centre for Social Network Analysis (Universitat de Manchester, 2015).